

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura we Wrocławiu

LWR.410.004.02.2016

P/16/021

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura we Wrocławiu

ul. Marszałka J. Piłsudskiego 15/17, 50-044 Wrocław

T +48 71 711 83 00, F +48 71 711 83 50

lwr@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/16/021 – Przygotowanie do wykonywania zawodu nauczyciela
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura we Wrocławiu
Kontrolerzy	Marek Skrzypecki, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr 98302 z dnia 29 lutego 2016 r. (dowód: akta kontroli str. 1-4)
Jednostka kontrolowana	Szkoła Podstawowa nr 23 im. gen. Stefana „Grota” Roweckiego, ul. Przystankowa 32, 52-235 Wrocław (dalej: Szkoła lub SP 23)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Dyrektorem Szkoły jest Pani Lucyna Cempel od dnia 1 czerwca 2006 r. (przebywająca na zwolnieniu lekarskim od dnia 29 lutego 2016 r.; dalej: Dyrektor) ¹ . (dowód: akta kontroli str. 5)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia², iż Dyrektor zapewnił zatrudnionym w Szkole nauczycielom stażystom warunki do rozwoju zawodowego na stopień awansu nauczyciela kontraktowego, a także przestrzegał procedury związanej z procesem uzyskiwania przez nauczyciela stażystę stopnia awansu zawodowego nauczyciela kontraktowego, zgodnie z postanowieniami ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. *Karta Nauczyciela*³ (dalej: *ustawa KN*), oraz rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej (dalej: MEN) z dnia 1 marca 2013 r. w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego przez nauczycieli⁴ (dalej: *rozporządzenie w sprawie awansu zawodowego nauczycieli*).

Niemniej, w trakcie kontroli stwierdzono nieprawidłowości, polegające na: [1] niezapewnieniu rzetelnego dokumentowania przebiegu posiedzeń komisji kwalifikacyjnych, szczególnie w zakresie zawierania w protokołach z ich posiedzeń dostatecznie szczegółowego uzasadnienia, z którego wynikałoby, co było podstawą wydania stosownej akceptacji (oceny) przez poszczególne komisje kwalifikacyjne; [2] dopuszczeniu do opracowania i zatwierdzenia identycznego, tożsamego w treści i formie z przyjętym wcześniej, planu rozwoju zawodowego nauczyciela stażysty, naruszając wymogi art. 9c ust. 3 *ustawy KN*.

¹ Wicedyrektorami Szkoły są: Pani Mirosława Krzemińska od dnia 1 września 2003 r. (dalej: Wicedyrektor), Pani Magdalena Gawron od dnia 1 września 2015 r.

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

³ Dz. U. z 2014 r., poz. 191 ze zm..

⁴ Dz. U. z 2013 r., poz. 393.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Zapewnienie nauczycielowi stażyscie, ubiegającemu się o stopień awansu nauczyciela kontraktowego, warunków do rozwoju zawodowego

1.1. Warunki organizacyjne do realizacji rozwoju zawodowego przez nauczyciela stażystę

Opis stanu
faktycznego

W roku szkolnym 2015/2016 (stan na dzień 31 września 2015 r.) w Szkole było zatrudnionych 56 nauczycieli⁵, z tego: 13 nauczycieli dyplomowanych, 17 nauczycieli mianowanych, 15 nauczycieli kontraktowych i 11 nauczycieli stażystów⁶.

Ponadto w Szkole, w różnych okresach roku szkolnego 2015/2016 zatrudnionych zostało czterech nauczycieli (bez stopnia awansu zawodowego), którzy w bazie danych Systemie Informacji Oświatowej (SIO) błędnie ujęci zostali jako nauczyciele stażysci⁷.

W okresie lat 2013-2015 (do dnia 30 czerwca) stopień awansu zawodowego nauczyciela kontraktowego uzyskało w Szkole ośmiu nauczycieli⁸, z których zatrudnionych w Szkole było w dalszym ciągu sześciu⁹. W roku szkolnym 2015/2016 staż na nauczyciela kontraktowego rozpoczęło 10 nauczycieli i kontynuuje dziewięciu z nich¹⁰.

(dowód: akta kontroli str. 6-7, 8-10)

Nauczyciele stażysci z dniem nawiązania stosunku pracy w Szkole uzyskali stopień nauczyciela stażysty i rozpoczęli staż bez złożenia wniosku, nie później jednak niż w ciągu 14 dni od dnia rozpoczęcia zajęć, tj. zgodnie z postanowieniami art. 9a ust. 2 ustawy KN.

Dyrektor przydzielił każdemu ww. nauczycielowi stażyscie opiekuna spośród zatrudnionych w Szkole nauczycieli mianowanych lub dyplomowanych. W badanym

⁵ Liczba zatrudnionych nauczycieli podana jest w osobach.

⁶ Nauczyciel N.B. – wychowawca świetlicy, została zatrudniona w SP23 w dniu 21 września 2015 r. i nie rozpoczęła stażu, jednakże w Systemie Informacji Oświatowej zarejestrowana jest jako nauczyciel stażysta.

⁷ N.B. – nauczyciel wychowawca świetlicy od 21.09.2015 r., A.B.-B. – nauczyciel wychowawca świetlicy od 6.10.2015 r., N.P. – nauczyciel indywidualnych zajęć rewalidacyjnych od 4.01.2016 r., A.M. – nauczyciel plastyki od 7.03.2016 r.

⁸ Od 1 września 2012 r. do 31 maja 2013 r.: 1. M.W. – nauczyciel wychowania fizycznego. Od 1 września 2013 r. do 31 maja 2014 r.: 2. A.K. – nauczyciel wychowawca świetlicy – przerwał staż z powodu urlopu macierzyńskiego. Podjęcie nowego stażu nastąpiło od dnia 1 września 2015 r.; 3. K.P. – nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej. Od 6 września 2013 r. do 5 czerwca 2014 r.: 4. J.G. – nauczyciel języka angielskiego. Od 1 września 2014 r. do 31 maja 2015 r.: 5. D.K. – nauczyciel wychowawca świetlicy, 6. G.J. – nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej, 7. M.M. – nauczyciel wychowawca świetlicy, 8. B.G. – nauczyciel wychowania fizycznego. Od 12 września 2014 r. do 11 czerwca 2015 r.: 9. J.G. – nauczyciel wychowawca świetlicy.

⁹ K.P. – nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej, J.G. – nauczyciel języka angielskiego, D.K. – nauczyciel wychowawca świetlicy, G.J. – nauczyciel wychowawca świetlicy, nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej, B.G. – nauczyciel wychowania fizycznego, J.G. – nauczyciel wychowawca świetlicy, nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej.

¹⁰ Od 1 września 2015 r. do 31 maja 2016 r.: 1. A.B. – nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej, 2. M.K. – nauczyciel psycholog, 3. E.Ż. – nauczyciel wychowawca świetlicy, 4. I.K. – nauczyciel wychowawca świetlicy, 5. A.K. – nauczyciel wychowawca świetlicy, 6. A.Ł. – nauczyciel wychowawca świetlicy, 7. B.U. – nauczyciel wychowawca świetlicy, 8. J.G. – nauczyciel religii, 9. M.Z. – nauczyciel języka polskiego – staż przerwany w styczniu 2016 r. z powodu zmniejszenia liczby godzin etatowych. Od 14 września 2015 r. do 13 czerwca 2016 r.: 10. T.B. – nauczyciel wychowawca świetlicy.

okresie funkcję nauczyciela opiekuna stażysty wypełniało 13 nauczycieli, w tym pięciu dyplomowanych i ośmiu mianowanych¹¹. Jeden z nauczycieli (M.B. – mianowany nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej) sprawował opiekę nad dwoma nauczycielami stażystami¹². Nauczyciele ci reprezentowali tożsame lub pokrewne specjalizacje nauczycielskie, jak nauczyciele stażyści, z wyjątkiem przydzielenia stażysty M.Z. (nauczyciel języka polskiego) opiekuna stażu I.M. – nauczyciela bibliotekarza, tj. nauczyciela o niepokrewnej, nietożsamej specjalizacji, pomimo iż w Szkole zatrudnieni byli także inni nauczyciele języka polskiego. Należy zaznaczyć, że nauczyciel stażysta M.Z. przerwał staż z powodu zatrudnienia go w Szkole na niepełny etat.

(dowód: akta kontroli str. 8-10)

W kontrolowanym okresie spośród ogółem 13 opiekunów stażu: czterech nauczycieli ukończyło w Wojewódzkim Centrum Doskonalenia Nauczycieli we Wrocławiu (dalej: WCDN) ośmiogodzinne warsztaty pt. „Awans zawodowy nauczyciela – procedury, dokumenty, działania”, jeden był ekspertem ds. awansu zawodowego, jeden egzaminatorem, jeden wewnątrzszkolnym koordynatorem doskonalenia zawodowego nauczycieli, siedmiu było przewodniczącymi ośmiu zespołów przedmiotowych/międzyprzedmiotowych, pięciu realizowało własny program kształcenia; jeden prowadził pięciu laureatów lub/i finalistów konkursów wojewódzkich lub ogólnopolskich; trzech przewodniczyło zespołom zadaniowym/projektowym¹³.

Poszczególni opiekunowie stażu posiadali także inne udokumentowane szkolenia i kursy:

- B.G.: cztery szkolenia i kursy, m.in. szkolenie animatorów i trenerów w zakresie tenisa (8 godz.);
- M.B.: 12 szkoleń i specjalistycznych kursów, tj. m.in. kurs terapii pedagogicznej (8 godz.), szkolenia: obsługi tablicy interaktywnej (8 godz.), „Etyka dla smyka” (16 godz.), „Lekcje Twórczości – twórcze rozwiązywanie problemów w praktyce” (5 godz.);
- A.B.: siedem szkoleń i kursów, tj. m.in. szkolenia: „Jak rozpoznawać i przeciwdziałać przemocy” (8 godz.), „Profilaktyka zdrowotna dziecka” (5 godz.);
- A.N.: cztery szkolenia i kursy, tj. m.in. dwie specjalistyczne konferencje metodyczne z języka niemieckiego (2 x 8 godz.);
- B.K.: 14 szkoleń i dokonań, tj. m.in. warsztaty: aktywizacji w edukacji wczesnoszkolnej (12 godz.); „Szkola bez nerwów” (12 godz.); „Za drzwiami wyobraźni – zajęcia plastyczne” (4 godz.); konferencja „Szkola wspierająca edukację i poczucie bezpieczeństwa” (8 godz.);
- A.W.: dziewięć szkoleń i dokonań edukacyjnych, tj. m.in. warsztaty: „Zaburzenia zachowania uczniów (12 godz.); w zakresie emocji uczniów „Strach ma wielkie oczy” (8 godz.); w zakresie diagnostyki zaburzeń osobowości (8 godz.);
- E.R.: pięć szkoleń i dokonań edukacyjnych, tj. m.in. szkolenie w zakresie wczesnego wykrywania astmy i alergii uczniów (8 godz.), warsztaty w zakresie rozpoznawania symptomów krzywdzenia dziecka (8 godz.);
- A.R.: 12 szkoleń i dokonań edukacyjnych, tj. m.in. kurs „Metody pracy z dzieckiem dysfunkcyjnym wspomagające rozwój koncentracji, uwagi i pamięci” (16 godz.), szkolenia: I-go stopnia w zakresie terapii integracji sensorycznej

¹¹ Nauczyciele opiekunowie stażystów powoływani byli przez Dyrektora na okres 9 miesięcy.

¹² G.J. – nauczyciel wychowawca świetlicy, edukacja wczesnoszkolna, J.G. – nauczyciel wychowawca świetlicy, edukacja wczesnoszkolna.

¹³ Program szkolnej profilaktyki zdrowotnej – klasy 0-6; Regionalny program edukacyjny „zDolny Ślązaczek” – klasy 1-6, Program Innowacji pedagogicznej „Przerwa to nie nuda” – klasy 1-3.

- (24 godz.); „Zarządzanie złością i konfliktem” (8 godz.), „Metoda Warnkego – kurs podstawowy trening percepcji słuchowej, mowy i prawidłowej pisowni” (8 godz.), „Rola pedagoga szkolnego w kontekście edukacji włączającej uczniów niepełnosprawnych” (8 godz.); warsztaty eksperckie w ramach projektu „Świadomy obywatel-program upowszechniania idei poradnictwa obywatelskiego i mediacji we Wrocławiu” (32 godz.), szkoła tutorów (64 godz. kurs tutorski);
- E.S.: pięć szkoleń i dokonań, tj. m.in. kurs: „Praca z uczniem ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się matematyki z kl. IV-VI” (80 godz., kurs internetowy), „Warsztat skutecznego nauczyciela – wsparcie uczniów ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się z kl. IV-VI” (90 godz.), „Arteterapia w pracy z grupami dziecięco-młodzieżowymi” (60 godz.);
 - M.K.: 16 kursów i warsztatów specjalistycznych, tj. m.in. ćwiczenia i warsztaty profilaktyczno-rehabilitacyjne dla osób pracujących głosem (8 godz.), szkolenia: „Diagnoza możliwości umysłowych i działalności matematycznej starszych przedszkolaków i małych uczniów. Koncepcja, metody, interpretacje” (4 godz.); „Zauważ, porozmawiaj, reaguj” – warsztat z zakresu rozpoznawania symptomów krzywdzenia dziecka oraz interwencji w sytuacji krzywdzenia dziecka (12 godz.); konferencje: Profilaktyka zdrowotna rozwoju dziecka (8 godz.), „Trudności w uczeniu się – rozpoznawanie i diagnoza wstępna w kl. 1-3”, „Uczyć i zrozumieć dziecko z Zespołem Aspergera”, „Praca z dzieckiem wycofanym i nieśmiałym w edukacji wczesno-szkolnej” (po 6 godz.), warsztaty „Jak pracować z e-podręcznikiem od 1 września 2015 r.” (8 godz.);
 - J.T.-S.: studia podyplomowe w zakresie „Zintegrowana edukacja wczesnoszkolna i wychowanie przedszkolne”;
 - I.M.: 51 szkoleń i dokonań edukacyjnych, tj. m.in. kurs „Nauczyciel -opiekunem praktyk studenckich w szkole” (8 godz.), 22 różne warsztaty tematyczne (w łącznym wymiarze 166 godz.), konferencja metodyczna „Działania bibliotek szkolnych w kontekście współpracy z dyrektorami szkół” (8 godz.), zajęcia edukacyjne w ramach „Programu Książki Naszych Marzeń” (8 godz.), konferencja „Cyfrowa szkoła- cyfrowa biblioteka” (8 godz.).

(dowód: akta kontroli str. 11-49)

Dyrektor nie określił pisemnie zadań opiekuna nauczyciela stażysty wskazując, iż nie widzi takiej potrzeby, ponieważ zadania opiekuna stażysty zostają zawsze omówione na pierwszym spotkaniu po rozpoczęciu roku szkolnego i ujęte w pisemnym kontrakcie zawartym między stażystą a opiekunem.

(dowód: akta kontroli str. 54-57)

Wszyscy nauczyciele stażyści podpisali z nauczycielami opiekunami pisemne kontrakty. W kontraktach określano: „Zasady współpracy/warunki kontraktu”, tj. m.in. przestrzeganie we wzajemnych kontaktach ustalonych zasad komunikowania się, regularne spotkania informacyjne lub konsultacyjne. W ramach kontraktów określono także „Zakresy obowiązków opiekuna stażu” i „Zakresy obowiązków nauczyciela stażysty”. W części dotyczącej zadań opiekuna stażu wyszczególniono m.in. następujące zadania, oprócz wynikających z art. 9c ust. 5 ustawy KN: „pomoc w dokonaniu analizy „zasobów własnych” (rozpoznanie słabych i mocnych stron stażysty przed sporządzeniem planu rozwoju stażysty); zapoznanie stażysty z wymaganiami i procedurą awansu zawodowego; zapoznanie stażysty z przepisami oświatowymi i dokumentacją; zapoznanie stażysty z organizacją i funkcjonowaniem szkoły; pomoc w planowaniu doskonalenia zawodowego; pomoc w gromadzeniu dokumentacji; wszechstronne wspieranie stażysty we wszystkich obszarach działalności i sferach rozwoju. W części dotyczącej obowiązków nauczyciela stażysty wyszczególniono m.in.: „analiza „zasobów własnych”

(przedstawienie swoich słabych i mocnych stron w momencie rozpoczęcia stażu)" oraz zdania wynikające z przepisów ustawy KN oraz rozporządzenia w sprawie awansu zawodowego nauczycieli.

(dowód: akta kontroli str. 337-338)

Dodatek miesięczny za pełnienie zadań opiekuna stażu, w całym kontrolowanym okresie w latach szkolnych 2012/2013, 2013/2014/ 2014/2015, 2015/2016, wynosił 106 zł miesięcznie. Zgodnie z Regulaminem wynagradzania nauczycieli w SP 23, w przypadku krótkotrwałego zwolnienia chorobowego nauczyciela opiekuna stażu, dodatek ten jest pomniejszany za okres pobierania przez nauczyciela opiekuna stażu wynagrodzeń za czas choroby w sposób proporcjonalny, np. jeżeli nauczyciel opiekun stażu choruje jeden dzień, dodatek pomniejszany jest o 1/30¹⁴. Natomiast w przypadku „krótkotrwałej choroby nauczyciela stażysty (do 30 dni) dodatek ten nie podlega pomniejszeniu”, gdyż nauczyciel opiekun stażu może w tym czasie pełnić część swoich obowiązków, np. przygotowując materiały dla stażysty.

Łączna kwota wypłaconych dodatków (wyliczona jako iloczyn liczby nauczycieli opiekunów stażu x liczba miesięcy wypłat x wysokość dodatku) w kontrolowanym okresie wyniosła 49 940,15 zł¹⁵.

(dowód: akta kontroli str. 50, 51)

Nauczyciele stażyści, którzy realizowali staż w latach 2012/2013, 2013/2014 oraz realizują staż w latach 2015/2016 posiadali założone teczki personalne (odrębne od akt osobowych), w których zgromadzone były dokumenty związane z awansem zawodowym¹⁶.

(dowód: akta kontroli str. 52-53)

Każdy z ww. nauczycieli stażystów przedłożył Dyrektorowi plan rozwoju zawodowego, które zostały zatwierdzone przez Dyrektora w terminach wyznaczonych postanowieniami rozporządzenia w sprawie awansu zawodowego nauczycieli¹⁷.

Dyrektor nie określił jednolitego wzoru planu rozwoju zawodowego nauczyciela stażysty i sprawozdania z jego realizacji. Jednakże 13 planów rozwoju zawodowego

¹⁴ Regulamin wynagradzania nauczycieli SP 23: §15 prawo do dodatków funkcyjnych (w tym opiekuna stażu) nie przysługuje w okresie, za który nie przysługuje wynagrodzenie zasadnicze; na podstawie uchwały Rady Miejskiej Wrocławia z dnia 23 kwietnia 2009 r. nr XXXIII/1125/09 ze zm.

¹⁵ W poszczególnych okresach budżetowych: 1.09– 31.12.2012 r. kwota 3 321,33 zł; 1.01 – 31.12.2013 r. kwota 10 970,99 zł; 1.01 – 31.12.2014 r. kwota 12 002,75 zł; 1.01 – 31.12.2015 r. kwota 15 726,89 zł, 1.01– 31.05.2016 r. kwota 7 918,19 zł.

¹⁶ Dokumenty zgromadzone w teczkach stażysty były następujące: 1. Zatwierdzony plan rozwoju zawodowego, 2. Sprawozdanie z realizacji planu rozwoju, 3. Sprawozdanie ze spotkań z opiekunem stażu, 4. Projekt oceny wydanej przez opiekuna stażu, 5. Kontrakt zawarty między nauczycielem stażystą a opiekunem stażu, 6. Zaświadczenie o zatrudnieniu nauczyciela stażysty, 7. Dokumenty potwierdzające kwalifikacje nauczyciela stażysty, 8. Pismo do Rady Rodziców o opinię w sprawie nauczyciela stażysty, 9. Opinia Rady Rodziców, 10. Ocena dorobku zawodowego nauczyciela stażysty, 11. Wniosek nauczyciela stażysty o wszczęcie postępowania na stopień awansu zawodowego nauczyciela kontraktowego, 12. Decyzja o powołaniu komisji kwalifikacyjnej, 13. Indywidualne zawiadomienia dla nauczycieli o powołaniu komisji kwalifikacyjnej, 14. Pismo zawiadamiające Wydział Edukacji oraz Kuratorium Oświaty o terminie postępowania kwalifikacyjnego, 15. Arkusz analizy formalnej przebiegu stażu, 16. Oświadczenia członków komisji kwalifikacyjnej o zachowaniu tajemnicy danych osobowych i o zachowaniu bezstronności, 17. Protokół z posiedzenia komisji kwalifikacyjnej, 18. Zaświadczenie o zakończeniu postępowania kwalifikacyjnego, 19. Akt nadania stopnia nauczyciela kontraktowego.

¹⁷ Nauczyciel stażysta przedkłada dyrektorowi projekt planu rozwoju zawodowego w terminie 20 dni od dnia rozpoczęcia zajęć. Dyrektor zatwierdza projekt planu w terminie 30 dni od dnia rozpoczęcia zajęć (§ 3 ust. 1 i 3 rozporządzenia w sprawie awansu zawodowego nauczycieli).

sporządzono według jednolitego układu graficznego, zaś sześć miało inny układ graficzny. We wszystkich planach rozwoju wyznaczono „Cel główny” – uzyskanie stopnia awansu zawodowego, a także „Cele szczegółowe”.

W części szczegółowej planu rozwoju zawodowego ujęto następujące bloki zagadnień, zgodne z wymaganiami *rozporządzenia w sprawie awansu zawodowego nauczycieli*:

- I. znajomość organizacji, zadań i zasad funkcjonowania szkoły oraz dokumentacji funkcjonującej w szkole - § 6 ust. 2 pkt 1,
- II. umiejętność prowadzenia zajęć w sposób zapewniający właściwą realizację zadań szkoły – § 6 ust. 2 pkt 2,
- III. znajomość środowiska uczniów, ich problemów oraz umiejętność współpracy ze środowiskiem uczniów - § 6 ust. 2 pkt 3,
- IV. rozwijanie umiejętności dydaktycznych oraz rozwijanie spostrzegawczości, umiejętności analizy i wyciągania wniosków, umiejętność omawiania obserwowanych zajęć - § 6 ust. 2 pkt 4.

W każdym z ww. bloków zagadnień wyszczególnione były: zadania do realizacji ww. zagadnień, formy ich realizacji, osoby wspierające nauczyciela w realizacji zadań¹⁸, dowody realizacji zadania, terminy ich wykonania. Jednakże w trzech planach rozwoju zawodowego, tj. nauczycieli stażystów M.W., B.G. oraz K.P., nie podano osób wspierających nauczyciela stażystę w realizacji zadań. W planach rozwoju nie było również podanego zakresu i sposobu wsparcia w odniesieniu do realizacji konkretnych zadań i czynności.

W przypadku ośmiu planów rozwoju nauczycieli stażystów, którzy ukończyli staż i zostali mianowani na stopień nauczyciela kontraktowego - stwierdzono, że plany te zostały sformułowane w sposób ogólny w odniesieniu do zadań, działań, form, dowodów i terminów realizacji, dotyczących „umiejętności prowadzenia zajęć w sposób zapewniający właściwą realizację zadań szkoły – § 6 ust. 2 pkt 2”. W sposób szczegółowy ustalono wyłącznie zadania wynikające z organizacji i uczestnictwa w imprezach szkolnych, podając nazwy imprez oraz terminy ich realizacji. W pozostałych przypadkach, odnośnie terminu realizacji, w planie rozwoju umieszczano zapisy o treści m.in.: „w całym okresie stażu”, „na bieżąco”. W planach rozwoju nie było odwołań do konkretnych priorytetów (celów) i zadań z nich wynikających, zawartych w szkolnych planach nadzoru, doskonalenia, planie wychowawczym i szkolnym programie profilaktyki.

W odniesieniu do bloku zagadnień dotyczących „rozwijania umiejętności dydaktycznych oraz rozwijania spostrzegawczości, umiejętności analizy i wyciągania wniosków, umiejętność omawiania obserwowanych zajęć - § 6 ust. 2 pkt 4.”, w planach rozwoju znajdowały się jedynie ogólnie określone zadania i ustalenia z opiekunem stażu terminów i tematów zajęć obserwowanych w czasie jego trwania, tj. nie podawano tematów obserwacji oraz konkretnych umiejętności, na które miała być ukierunkowana obserwacja. W jednym przypadku planu rozwoju zawodowego (M.W. – nauczyciel w-f) podane były terminy lekcji prowadzonych w obecności opiekuna stażu, bądź Dyrektora. W pozostałych planach rozwoju nauczyciele stażyści zawierali zapisy o treści: „raz w miesiącu”, „w okresie stażu”.

¹⁸ Tj. Dyrektor, wicedyrektor, opiekun stażu, bibliotekarz – w odniesieniu do znajomości organizacji, zadań i funkcjonowania szkoły; opiekun stażu, dyrektor szkoły, nauczyciele – w odniesieniu do zadań związanych z rozwijaniem umiejętności dydaktycznych, omawianiem zajęć, realizacją statutowych zadań szkoły; pedagog szkolny, psycholog szkolny, opiekun stażu, wychowawcy klas – w odniesieniu do zadań związanych ze znajomością środowiska uczniów, ich problemów.

W ośmiu analizowanych planach rozwoju zawodowego nauczycieli stażystów znajdowały się zapisy o potrzebie szkoleń wewnętrznych i zewnętrznych poszczególnych nauczycieli stażystów w różnych formach, lecz nie dotyczyły one tematyki konkretnych form doskonalenia¹⁹.

(dowód: akta kontroli str. 52-53, 58-159)

W zakresie funkcjonowania w Szkole ewentualnego wzoru planu rozwoju zawodowego Wicedyrektor wskazał, że: „plan rozwoju jest opracowany przez nauczyciela na podstawie rozporządzenia MEN w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego. Jeśli plan uwzględnia wszystkie wymagania na dany stopień awansu, określone w rozporządzeniu, to dyrektor zatwierdza plan nauczyciela. Jeśli są braki w planie, dyrektor zaprasza nauczyciela na rozmowę i wskazuje zapisy, które należy zmienić lub uzupełnić. Każdy plan rozwoju jest omawiany indywidualnie. Dyrektor nie narzuca gotowych ram planu rozwoju czy sprawozdania, nauczyciel na spotkaniu (które jest zorganizowane na początku roku) otrzymuje informacje co powinien zawierać taki plan, tak więc w oparciu o wszystkie zapisy ujęte w rozporządzeniu, przy wsparciu opiekuna stażu, nauczyciel pisze plan wykazując się swoją kreatywnością. Zgodnie z polityką miasta Wrocławia, w tym realizacją strategii 4T należy rozwijać kreatywność nauczycieli i w tym kontekście niezasadne byłoby narzucanie jednolitej formy planu, czy też sprawozdania”.

(dowód: akta kontroli str. 54-57)

Opracowane przez nauczycieli stażystów, pod kierunkiem nauczycieli opiekunów, plany rozwoju zawodowego nie zawierały mierzalnych, jednoznacznie określonych wskaźników osiągnięć przyporządkowanych poszczególnym zadaniom (czynnościom) służącym realizacji planu rozwoju.

Według Wicedyrektora: „każdy zapis w planie rozwoju ma wymiar mierzalny, ponieważ na potwierdzenie zrealizowania danego zadania jest zapis w dzienniku, podpis pod zapożyczonym dokumentem (wprowadzonym zarządzeniami, obecność na posiedzeniach R.P.) zaświadczenia o ukończonych kursach, szkoleniach. A także opiekun pisząc propozycję oceny przedstawia działania nauczyciela stażysty potwierdzające realizację zaplanowanych działań. Natomiast dyrektor przeprowadza obserwację zajęć, która jest poprzedzona rozmową, sprawdzeniem dokumentacji i rozmową z opiekunem, a następnie po odbytej obserwacji następuje rozmowa, w której dyrektor wskazuje mocne i słabe strony pracy nauczyciela, udziela wskazówek i wsparcia w celu poprawy jakości wykonywanej pracy, a tym samym rozwoju nauczyciela. Niektóre kryteria sukcesu – ilościowe są wprost określone w rozporządzeniu np. w zakresie liczby odbytych zajęć prowadzonych bądź obserwowanych przez stażystę i nie ma sensu tworzyć kolejnych, w sytuacji, kiedy zostały doprecyzowane w przepisach wyższego szczebla”.

(dowód: akta kontroli str. 54-57)

Spośród 19 planów rozwoju zawodowego opracowanych przez nauczycieli stażystów w latach 2012 - 2016 stwierdzono, że plan rozwoju nauczyciela stażysty B.G. (odbywającego staż nauczyciela w-f w okresie od 1 września 2014 r. do dnia 31 maja 2015 r.) był tożsamy w formie i treści (różnice w wyznaczonych terminach realizacji zadań) z planem rozwoju zawodowego nauczyciela stażysty M.W.

¹⁹ Zapisy te to: „Udział w szkoleniach rady pedagogicznej”, „Uczestniczenie w różnych formach wewnętrznego i zewnętrznego doskonalenia zawodowego”, „Udział w zajęciach warsztatowych zgodnie z harmonogramem szkoły”, „Zbieranie i gromadzenie informacji potrzebnych do samorozwoju”, „Uczestniczenie w różnych formach doskonalenia zawodowego adekwatnie do potrzeb”.

(odbywającego staż nauczyciela w-f w okresie od 1 września 2012 r. do 31 maja 2013 r.). Pozostałe plany rozwoju zawodowego posiadały cechy indywidualne i różniące je zarówno w zakresie określenia zadań do realizacji, w poszczególnych blokach zagadnień, jak i form ich realizacji.

(dowód: akta kontroli str. 58-80)

Wszystkie osiem sprawozdań z realizacji planów rozwoju zawodowego nosiły cechy indywidualne i nie stwierdzono w nich fragmentów tożsamyh. Sprawozdania z realizacji planu rozwoju zawodowego (ośmiu nauczycieli stażystów, tj. tych którzy ukończyli staż i uzyskali stopień nauczyciela kontraktowego) zawierały opisy i efekty działań w poszczególnych zagadnieniach wyodrębnionych w planie rozwoju, a wynikające z wymogów zawartych w § 6 ust. 2 *rozporządzenia w sprawie awansu zawodowego nauczycieli*²⁰.

W odniesieniu do realizacji zadań wynikających z pkt 2 sprawozdań z realizacji planów rozwoju (§ 6 ust. 2 pkt 2), nauczyciele stażyści w sposób ogólny stwierdzali, iż po zakończeniu stażu wzrosły ich umiejętności, m.in. tworzenia i doskonalenia własnego warsztatu pracy, opracowania przedmiotowych systemów oceniania dla poszczególnych przedmiotów, organizowania konkursów i imprez, „wykorzystania metod aktywizujących lekcje, dopasowania materiałów dydaktycznych i pomocy naukowych do umiejętności uczniów, wspomagania aktywności, zainteresowań i zamiłowań uczniów, udoskonalania multimedialnych technik pracy z uczniami”.

W zakresie zrealizowania umiejętności omawiania prowadzonych i obserwowanych zajęć dydaktycznych (§ 6 ust. 2 pkt 4), nauczyciele stażyści w sprawozdaniach nie podawali liczby, terminów i tematów przeprowadzonych i obserwowanych zajęć dydaktycznych. Takie informacje w swoim sprawozdaniu z realizacji planu rozwoju zawodowego zamieścił nauczyciel stażysta M.W. (nauczyciel w-f). W pozostałych siedmiu sprawozdaniach, nauczyciele stażyści umieszczali zapisy o faktach prowadzenia i obserwowania zajęć dydaktycznych co najmniej „raz w miesiącu”. Realizacja tych zadań, według nauczycieli stażystów, pozwoliła na „poszerzenie własnego warsztatu pracy, pogłębienie wiedzy, rozwój umiejętności, rozwój umiejętności obserwacji i zachowań uczniów, pogłębienie wiedzy”.

(dowód: akta kontroli str. 58-159)

Dyrektor umożliwił nauczycielom stażystom realizację zadań związanych z awansem zawodowym (§ 4 ust. 1 pkt 1-3, w związku z § 6 ust. 1 *rozporządzenia w sprawie awansu zawodowego nauczycieli*), poprzez:

- poznanie organizacji, zadań i zasad funkcjonowania danej szkoły, w tym: przepisy związane z jej funkcjonowaniem, sposób prowadzenia dokumentacji obowiązującej w szkole, przepisy dotyczące zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków nauki i pracy²¹,
- obserwację 83 godzin zajęć²², z tego: 72 godzin zajęć dydaktycznych oraz 11 wychowawczyh, prowadzonych w szkole; zajęcia we wszystkich przypadkach prowadził opiekun stażu²³,

²⁰ W sprawozdaniach z realizacji planów rozwoju zawodowego nauczyciele stażyści podawali konkretne przykłady ukończonych kursów, szkoleń, warsztatów.

²¹ Każdy nauczyciel stażysta w aktach osobowych posiada zaświadczenie o odbytych szkoleniach z zakresu bhp oraz o zapoznaniu się ze statutem Szkoły oraz „przepisami oświatowymi – KN”.

²² W odniesieniu do ośmiu nauczycieli stażystów w latach 2012 – 2015, którzy obserwowali lekcje innych nauczycieli, co najmniej raz w miesiącu, tj. 8 nauczycieli x 9 miesięcy stażu x 1 godzina lekcyjna – minimalna liczba godzin to – 72, a dodatkowo zrealizowano 11 godzin lekcji wychowawczyh.

²³ Potwierdzenie omówienia zajęć odnotowywano w dziennikach lekcyjnych.

- przeprowadzenie z uczniami 74 godziny zajęć edukacyjnych²⁴, z tego 63 w obecności opiekuna stażu oraz 11 w obecności Dyrektora²⁵ oraz omawiał je z osobą, w obecności, której zajęcia zostały przeprowadzone.

(dowód: akta kontroli str. 160, 161)

W okresie lat szkolnych 2012/2013, 2013/2014, 2014/2015 oraz 2015/2016 w odniesieniu do wyznaczonych 13 nauczycieli opiekunów stażu stwierdzono, że czterech z nich dokumentowało obserwacje przeprowadzanych lekcji przez nauczycieli stażystów sporządzając, w różnej formie, „arkusze obserwacji zajęć”, zawierając w nich wydane „zalecenia, dyspozycje, wnioski i rekomendacje”.

Nauczyciele opiekunowie stażu, korzystający ze swoich opracowanych arkuszy obserwacji, zamieszczali w nich następujące zagadnienia i obszary obserwacji:

- 1) poprawność merytoryczna zajęć: zgodność tematu z treściami programowymi, przygotowanie merytoryczne nauczyciela, struktura i logiczna budowa zajęć;
- 2) organizacja czasu pracy w czasie zajęć: sprawność organizacyjna, wykorzystanie czasu zajęć, przygotowanie i umiejętność wykorzystania środków dydaktycznych;
- 3) stosowane metody nauczania-uczenia się: określenie celów, dobór metod, aktywność uczniów;
- 4) kontrola i ocena osiągnięć uczniów: realizacja celów zajęć, troska o kulturę języka oraz zachowanie uczniów, ewaluacja zajęć;
- 5) wartości wychowawcze zajęć: określenie i realizacja celów wychowawczych, stosunek nauczyciela do uczniów, relacja uczeń-uczeń;
- 6) wnioski i zalecenia dla nauczyciela stażysty.

Nauczyciele opiekunowie stażystów wskazali, że ich wnioski z obserwacji (kierowane do nauczyciela stażysty) dotyczyły m.in.: prawidłowego napisania konspektu; trafnego formułowania celów zajęć; logicznego układu treści zajęć; sposobu komunikowania się z uczniami (stanowczość, pewność siebie, głośniejsze i wolniejsze mówienie); ustalenia zasad zachowania obowiązujących na zajęciach i czuwania nad ich przestrzeganiem; prawidłowo przeprowadzonej ewaluacji.

Pozostałych dziewięciu nauczycieli opiekunów stażu nie sporządzało arkuszy obserwacji, dysponując jedynie własnymi roboczymi notatkami i na bieżąco omawiając wyniki obserwowanych zajęć ze stażystami, gdyż według nich *„rozporządzenie MEN z dnia 1 marca 2013 r. w sprawie uzyskiwania awansu zawodowego nauczycieli nie obliuguje do pisemnej formy dokumentowania i prowadzenia tego typu dokumentacji”*. Zauważyć należy, że Dyrektor nie określił sposobu dokumentowania wykonania zadań przez opiekunów nauczycieli stażu.

Nauczyciele, którzy nie sporządzali pisemnej dokumentacji z obserwacji nauczycieli stażystów wskazali także, że ich obserwacje dotyczyły następujących zagadnień i obszarów: realizacji założonych celów; prawidłowego zaplanowania toku zajęć, stosowanych metod (różnorodność metod, dobór pod kątem osiągnięcia celu, dopasowanie do wieku i możliwości uczniów); pracy z dziećmi o różnych potrzebach edukacyjnych; sposobu komunikowania się z uczniami (jasne polecenia, odpowiedni ton głosu, kultura wypowiedzi, spokojna, serdeczna, przyjazna atmosfera podczas zajęć); czuwania nad przestrzeganiem zasad obowiązujących w klasie (wdrożenie

²⁴ W odniesieniu do ośmiu nauczycieli stażystów stwierdzono, że siedmiu z nich przeprowadziło po jednej godzinie zajęć edukacyjnych w miesiącu stażu (9 w całym okresie stażu), zaś jeden stażysta przeprowadził takich lekcji – 11.

²⁵ Każdy nauczyciel stażysta w trakcie odbywania stażu (okres 2012/2013 – 2014/2015) przeprowadził co najmniej 1 godz. lekcji w obecności Dyrektora, w przypadku trzech nauczycieli Dyrektor był dwukrotnie na ich lekcjach.

do obowiązków szkolnych, wyrabianie prawidłowych nawyków podczas nauki własnej uczniów oraz w relacjach rówieśniczych); dbania o bezpieczeństwo i zdrowie uczniów (prawidłowa postawa, bezpieczne zachowanie podczas zajęć i przerw).

Sprawdzanie realizacji wydanych przez nauczycieli opiekunów stażu wniosków i uwag nie było dokumentowane – według wyjaśnień nauczycieli sprawdzanie realizacji wydanych wniosków odbywało się na bieżąco w trakcie spotkań ze stażystami.

(dowód: akta kontroli str. 162-204)

Ośmiu nauczycieli stażystów uczestniczyło, w trakcie odbywania stażu (w latach szkolnych 2012/2013, 2013/2014, 2014/2015), w zewnętrznych formach doskonalenia zawodowego, tj.:

- jeden nauczyciel w konferencji metodyczno-pedagogicznej na temat „Wykorzystanie metod aktywizujących podczas zajęć: prowadzenie rozgrzewek oraz turniejów sportowych” (5 godz.);
- jeden nauczyciel w warsztatach metodycznych „Dzieci z zaburzeniami psychiatrycznymi i neurologicznymi w szkole ogólnodostępnej – prowadzenie kreatywnych lekcji wychowania fizycznego” (WCDN) (6 godz.);
- jeden nauczyciel stażysta w szkoleniu w zakresie organizacji Turniejów Piłkarskich „Orlik” (2 dni x 5 godz.);
- trzech nauczycieli w szkoleniu w zakresie zajęć wychowawców świetlicy „Radosna świetlica”, „Baw się i ucz – Świetlica przyjazna uczniowi” (WCDN) (2 dni x 4 godz.);
- pięciu nauczycieli stażystów w warsztatach (WCDN): „Od nauczyciela stażysty do nauczyciela kontraktowego – krok po kroku” (8 godz.), „Działalność Komisji Egzaminacyjnych – Sprawdzian Szóstoklasisty” (4 godz.), „Posiedzenia Rad Pedagogicznych – Szkoleniowe Rady Pedagogiczne” (5 godz.);
- czterech stażystów, odbywający staż w specjalności wychowawców świetlicy, w sprofilowanych szkoleniach zawodowych (WCDN) w zakresie: „ABC szkolnej turystyki i krajoznawstwa” (4 godz.), „Ortografia nie musi być trudna” (5 godzin), „Wizjonerzy przyszłości – poszukiwanie własnych sposobów rozwiązywania zadań – dziecięca kreatywność” (8 godz.);
- jeden nauczyciel na studiach podyplomowych w zakresie „Edukacji wczesnoszkolnej” oraz w szkoleniu (WCDN) „Jak uczyć języka angielskiego w klasach 0-3” (8 godzin);
- trzech nauczycieli stażystów w szkoleniu „Organizacja, formy i zasady pomiarów nauczania – diagnozy dzieci”, organizowanym przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną nr 9 we Wrocławiu (5 godz.);
- jeden nauczyciel w warsztatach teatralnych dla nauczycieli w Opolskim Teatrze Lalki i Aktora w dniach 22-29 listopada 2013 r.;
- trzech nauczycieli w warsztatach pn. „Warsztaty plastyczne dla nauczycieli szkół podstawowych” (WCDN) (8 godz.);
- dwóch nauczycieli w konferencji metodycznej (WCDN) „Nowe trendy w nauczaniu i terapii uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi” (8 godz.).

Powyższe formy doskonalenia zawodowego wprowadzić były wskazane w planach rozwoju zawodowego nauczycieli stażystów, jednakże nie były wymienione

konkretne tematy szkoleń²⁶. Ukończenie studiów podyplomowych przez jednego nauczyciela stażystę wynikało z jego potrzeb własnych.

(dowód: akta kontroli str. 205-208)

Wszyscy nauczyciele stażyści uczestniczyli w wewnątrzszkolnych formach doskonalenia zawodowego, jak też w posiedzeniach szkoleniowych Rad Pedagogicznych²⁷.

(dowód: akta kontroli str. 208)

1.2. Nadzór sprawowany przez Dyrektora nad realizacją zadań przez opiekuna stażu oraz nad wdrażaniem planu rozwoju zawodowego przez nauczyciela stażystę ubiegającego się o stopień awansu nauczyciela kontraktowego

Według Dyrektora, w szkole diagnozuje się kompetencje nauczycieli²⁸. Przed zatrudnieniem nauczyciela, Dyrektor przeprowadza z kandydatem na nauczyciela rozmowę, podczas której sprawdza kwalifikacje, prosi o przedstawienie swojego doświadczenia (często jest to doświadczenie w ramach wolontariatu, pracy prywatnej - nigdzie nieudokumentowanej), osiągnięć, pasji. Zadaje pytania dotyczące mocnych i słabych stron kandydata, jego planów na przyszłość. Rozmowa taka jest również podstawą do „przedstawienia nauczycielowi stażysty wytycznych kierunkowych do opracowania indywidualnego planu rozwoju zawodowego”. Na początku roku szkolnego Dyrektor organizuje spotkanie ze stażystami i opiekunami stażystów, na którym zapoznaje nauczycieli z *rozporządzeniem w sprawie awansu zawodowego nauczycieli*. Podczas spotkania Dyrektor określa zadania dla stażystów i opiekunów, które w efekcie są zawarte w kontrakcie między stażystą a opiekunem, omawia punkty zawarte w ww. *rozporządzeniu*, które muszą być ujęte w planie rozwoju. Jednocześnie przedstawia całą ścieżkę awansu stażysty (omawia procedury: sprawozdanie, propozycję oceny opiekuna, wniosek o powołanie komisji kwalifikacyjnej, całą procedurę końcową z otrzymaniem aktu nauczyciela kontraktowego).

(dowód: akta kontroli str. 54-57)

Dyrektor wskazał, że analizował plany rozwoju zawodowego nauczycieli stażystów i w koniecznych przypadkach, w porozumieniu z nauczycielem opiekunem stażysty, korygował je przed zatwierdzeniem. Jednakże weryfikacje te nie były dokumentowane w postaci zachowanych różnych wersji planów rozwoju – do akt procedury awansu zawodowego stażysty dołączano ostateczną wersję planu

²⁶ Przykładowo w zatwierdzonych planach rozwoju zawodowego dla zadania „Doskonalenie wiedzy i umiejętności w procesie aktywnego udziału w doskonaleniu nauczycieli” jako formy realizacji wskazano „Udział w kursach metodycznych, w szkoleniach, seminariach, warsztatach, konferencjach, w różnych formach doskonalenia zawodowego, lektura czasopism pedagogicznych i psychologicznych oraz literatury pedagogicznej”, a dla zadania „Udział w doskonaleniu zawodowym oraz samokształcenie” jako formy realizacji wskazano „Uczestnictwo w szkoleniowych Radach Pedagogicznych, udział w różnych formach doskonalenia zawodowego, studiowanie literatury pedagogicznej”.

²⁷ „Dzieci z zaburzeniami psychiatrycznymi i neurologicznymi w szkole ogólnodostępnej”, „Jak pracować z uczniem niedostosowanym społecznie”, „Obsługa tablicy interaktywnej”, „Szkolenie BHP - warunki bezpiecznego przebywania uczniów i nauczycieli w placówkach oświatowych i poza nimi”, „Trudny uczeń w klasie – problemy i wyzwania w pracy nauczyciela”, „Trudny rodzic – efektywna współpraca z opiekunami uczniów”, „Jak sobie radzić z trudnymi zachowaniami uczniów? Podejście behawioralne”, Szkolenie z udzielania pierwszej pomocy (wykłady i warsztaty), Szkolenie z zakresu ochrony danych osobowych, Warsztaty „Zauważ, porozmawiaj, reaguj rozpoznawanie symptomów krzywdzenia dziecka oraz interwencji w sytuacji krzywdzenia dziecka”.

²⁸ W Dyrektor nie dokumentował faktów przeprowadzania diagnozy i rozmowy z nauczycielem stażystą.

rozwoju. Plany rozwoju nie były w latach szkolnych 2012/2013 – 2015/2016 modyfikowane z wyjątkiem dwóch przypadków, w których nauczyciel stażysta zmieniał stanowisko (z wychowawcy świetlicy na nauczyciela edukacji wczesnoszkolnej). Po rozmowie opiekuna stażu, nauczyciela stażysty i Dyrektora, nauczyciel stażysta sporządzał aneks do planu rozwoju zawodowego uwzględniający wzmiankowane zmiany. Jeden z nauczycieli stażystów zmienił stanowisko pracy od dnia 1 grudnia 2014 r., zaś kolejny od dnia 2 lutego 2015 r. i od tego okresu Dyrektor zatwierdził aneksy do planu rozwoju zawodowego nauczyciela.

W aneksach, w porównaniu do pierwotnej wersji planu rozwoju zawodowego, dokonano zmian w części „znajomość organizacji, zadań i zasad funkcjonowania szkoły”, wykreślając w bloku zadań „poznanie dokumentacji i dokumentów obowiązujących w szkole” zadania związane z działalnością świetlicy szkolnej wpisując w to miejsce zdania wynikające z prowadzenia klas I-III. Zmieniono także „osoby wspierające” z kierownika świetlicy na m.in. opiekuna stażu, nauczycieli nauczania wczesnoszkolnego, dyrektora szkoły, pedagoga szkolnego. Wpisano także nowe zadania: „prowadzenie zajęć opiekuńczo-wychowawczych w klasach I-III, zapoznanie się z zarządzeniami dyrektora w sprawie wycieczek klasowych, prowadzenie dzienników klasowych”. W części „Organizacja i udział w imprezach szkolnych” zmieniono formy realizacji zadań realizowanych w świetlicy na imprezy klasowe.

(dowód: akta kontroli str. 54-57, 101-115, 119-136)

W kontrolowanym okresie (tj. w latach szkolnych 2012/2013-2014/2015) Dyrektor obserwował 27 godziny zajęć, tj. wszystkie ujęte w Planie nadzoru pedagogicznego, z tego 16 prowadzonych przez ośmiu nauczycieli stażystów i 11 zajęć prowadzonych przez opiekuna stażysty²⁹, które obserwował stażysta. Na podstawie konspektów zajęć stwierdzono, że we wszystkich przypadkach Dyrektor omawiał je z opiekunem stażu i nauczycielem stażystą. Przed przystąpieniem do obserwacji zajęć przez Dyrektora, nauczyciel stażysta przedstawiał konspekt zajęć oraz sporządzano notatkę poprzedzającą obserwację zajęć, w której nauczyciel stażysta prezentował: konkretyzację celów dydaktycznych lekcji, wybór metod pracy w przypadku obniżenia dynamiki zajęć, obecności uczniów mających trudności w nauce, uczniów zdolnych, określenia przejawów osiągnięcia przez uczniów wyników w nauce, charakterystyka zespołu uczniowskiego, sposób ewaluacji zajęć, analiza dokumentów sporządzonych przez nauczyciela, obszary wymagające poprawy. Następnie Dyrektor sporządzał „Arkusze obserwacji zajęć”, w którym opisywano pracę nauczyciela w następujących zakresach: (a) **Proces nauczania** (czy stosuje pochwały ustne, stwarza przyjazną atmosferę, dostrzega potrzebę rozwijania u dzieci poczucia własnej wartości, rozbudza aktywność, stara się aby postawy i zachowania uczniów były prawidłowe); (b) **Planowanie** (realizacja założonych celów, wykorzystanie czasu lekcji, różnicowanie tempa pracy, różnicowanie stopnia trudności, jasne sformułowania celów i zadań lekcji, dostosowanie poziomu do możliwości intelektualnych uczniów, uwypuklenie ważnych elementów lekcji); (c) **Ocenianie** (rejestracja ocen na bieżąco, informacja dla uczniów o postępach lub brakach, uzasadnienie stosowanych ocen); (d) **Pomoce dydaktyczne** (trafność doboru pomocy, prawidłowość wykorzystania, samodzielność stosowania pomocy przez uczniów, zapewnienie bhp); (e) **Uczeń i jego rozwój** (współpraca uczniów w kolektywnie, chęć podejmowania wyzwań, powiązanie zdobytych wiadomości z inną sferą działania, kreatywność, wytrwałość, koncentracja na zajęciach, udzielanie odpowiedzi, prowadzenie zeszytów); (f) **Wnioski wynikające z obserwacji** (w tej części Dyrektor wpisywał m.in. „Zajęcia

²⁹ Dyrektor obserwował sześciu opiekunów stażu z okresu 2012/2013 – 2014/2015.

prowadzone w sposób ciekawy. Uczniowie aktywnie uczestniczą w zajęciach. Nauczyciel ma bardzo dobry kontakt z uczniami”; „Zajęcia prowadzone w bardzo miłej, życzliwej atmosferze. Nauczyciel ma bardzo dobry kontakt z dziećmi. Dzieci chętnie uczestniczą w ciekawych zajęciach. Cele zostały zrealizowane z wykorzystaniem wielu pomocy dydaktycznych.”; „Zajęcia zostały przeprowadzone w sposób bardzo ciekawy – na wesoło. Uczniowie bardzo chętnie uczestniczyli w zajęciach. Nauczyciel bardzo szczegółowo objaśniał polecenia i na bieżąco korygował błędy”); (g) **Zalecenia dla Nauczyciela** – w tej części Dyrektor każdorazowo formułował zalecenia do realizacji (łącznie 21), m.in. w zakresie: efektywniej wykorzystać czas zajęć; ograniczyć liczbę celów lekcji, w taki sposób, aby zrealizować całość tematu; wprowadzać większą liczbę krótkich przerw; wdrażać uczniów do wypowiedzi pełnymi zdaniami; systematycznie sprawdzać bieżące wykonanie zadań przez uczniów; przeprowadzać ewaluację zajęć w celu ustalenia słabych i mocnych stron lekcji; odtwarzać muzykę na lekcjach z płyt CD a nie z laptopa (gorsza jakość dźwięku); zwracać uwagę na właściwą postawę uczniów siedzących w ławkach; angażować uczniów do nauki poprzez zabawę³⁰.

Następnie po przeprowadzonej lekcji, nauczyciel stażysta sporządzał „Arkusz samooceny pracy nauczyciela po przeprowadzonych zajęciach”, który przyjmował do wiadomości Dyrektor. W arkuszach tych nauczyciele stażysty przedstawiali czynności poprzedzające obserwację zajęć (przygotowanie scenariusza zajęć oraz jego omówienie z Dyrektorem, analiza form pracy, pomocy dydaktycznych), temat zajęć, realizację celów lekcji, stosowane metody nauczania, użyte środki dydaktyczne, organizacja procesu lekcyjnego, relacje nauczyciela z uczniami, relacje uczniów względem siebie, efekty pracy, efektywność pracy uczniów, uwagi, wnioski.

(dowód: akta kontroli str. 209-211, 296-336)

Dyrektor obserwował prowadzenie lekcji przez wszystkich opiekunów stażu, na których obecni byli w roli obserwatorów nauczyciele stażysty³¹. Obserwacje te wynikały z „Harmonogramów obserwacji na dany rok”. Zalecenia kierowane przez Dyrektora do nauczycieli opiekunów stażu dotyczyły w zasadzie jednej kwestii, tj. konieczności takiej prezentacji prowadzenia zajęć, aby nauczyciel stażysta w sposób elastyczny nauczył się reagować w trakcie lekcji na zmieniające się warunki procesu dydaktycznego, m.in. na powstanie ewentualnych konfliktów między uczniami w trakcie lekcji, przeprowadzanie przerw śródlekcyjnych itp.³².

(dowód: akta kontroli str. 209-211)

W kontrolowanym okresie Dyrektor nie zmienił wyznaczonego nauczycielowi opiekuna stażu.

(dowód: akta kontroli str. 8-10)

Ustalone
nieprawidłowości

Sporządzono tożsamy w formie i treści (różnice wystąpiły jedynie w wyznaczonych terminach realizacji zadań) plan rozwoju nauczyciela stażysty B.G. (odbywającego staż nauczyciela w-f w okresie od 1 września 2014 r. do dnia 31 maja 2015 r.) z planem rozwoju zawodowego nauczyciela stażysty M.W. (odbywającego staż nauczyciela w-f w okresie od 1 września 2012 r. do 31 maja 2013 r.), naruszając wymogi art. 9c ust. 3 ustawy KN.

³⁰ W Szkole brak było dokumentacji, dotyczącej sprawdzenia przez Dyrektora wydanych zaleceń.

³¹ Objęto nimi sześciu nauczycieli opiekunów stażu, którzy opiekowali się ośmioma nauczycielami stażystami z lat szkolnych 2012/2013 – 2014/2015, Dyrektor dokumentował obserwacje w „Arkuszach obserwacji” – wydając po jednym zaleceniu dla opiekuna stażu.

³² W Szkole brak było dokumentacji, dotyczącej sprawdzenia przez Dyrektora wydanych zaleceń.

Nauczyciel opiekun stażu³³ wyjaśnił, że „Podobieństwo obu planów rozwoju wynika ze specyfiki przedmiotu, jakim jest wychowanie fizyczne w szkole podstawowej. Ponadto wymagania niezbędne do uzyskania stopnia nauczyciela kontraktowego są identyczne dla wszystkich stażystów, natomiast formy realizacji zadań w sprawozdaniach obu stażystów były różne”.

(dowód: akta kontroli str.212-213)

Wicedyrektor wyjaśnił, że „z uwagi na fakt, iż obaj nauczyciele byli tej samej specjalności (nauczyciele w-f) to nie było powodów merytorycznych do sporządzenia różnych planów rozwoju zawodowego. Regulacja prawna w sprawie awansu zawodowego nauczycieli nakłada realizację identycznych celów szczegółowych. Dyrektor Szkoły przy sporządzaniu dokumentacji przez wszystkich nauczycieli w Szkole (również dotyczącej kontrolowanego zakresu) dopuszcza możliwość wykorzystania informacji, wskazówek, treści zawartych w różnych źródłach. Istotnym wyznacznikiem oceny pracy nauczyciela stażysty jest faktyczna realizacja zadań i treści zawartych w planach rozwoju zawodowego, która w obu przypadkach była odmienna”.

(dowód: akta kontroli str. 214-215)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Z dniem 1 września 2015 r. staż rozpoczął nauczyciel języka polskiego (M.Z.), który z dniem 1 lutego 2016 r. zatrudniony został w niepełnym wymiarze czasu pracy (5/18 etatu), czego wynikiem było przerwanie stażu. Na nauczyciela opiekuna stażu M.Z. Dyrektor wyznaczył nauczyciela bibliotekarza (I.M.), tj. nauczyciela o niepokrewnej, nietożsamej specjalizacji, pomimo iż w Szkole zatrudnieni byli także inni nauczyciele języka polskiego, posiadający odpowiednie kwalifikacje na opiekuna stażu.

Wicedyrektor wyjaśnił, iż „Pani M.Z. została zatrudniona od dnia 2.02.2015 r. za nauczyciela, który przeszedł na urlop dla podratowania zdrowia. Z dniem 1.09.2015 r. rozpoczęła awans zawodowy na stopień nauczyciela kontraktowego (wymiar czasu pracy 18/18). Od dnia 15.02.2015 roku pensum godzin realizowanych w naszej Szkole wyniosło 5/18. Dyrektor Szkoły wyraził zgodę na rozpoczęcie stażu licząc na możliwość dopełnienia etatu w innej placówce (zgodnie z art.22 ust. 3 ustawy KN). Jednakże nie było możliwości organizacyjnych w SP-23, jak również w innych szkołach, aby Pani M.Z. miała pełny etat i kontynuowała staż. Wyznaczając Panią I.M. na opiekuna stażu dyrektor szkoły kierował się faktem, iż jest to nauczyciel z długoletnim stażem pracy, przewodniczący Zespołu nauczycieli humanistów. W zakresie swej pracy pedagogicznej prowadzi zajęcia z edukacji czytelniczej. Pani M.Z. pod kierunkiem opiekuna stażu współuczestniczyła w pracach redakcji gazetki szkolnej „Pinezki” oraz obserwowała zajęcia nie tylko dodatkowe, ale również prowadzone przez innego polonistę”.

(dowód: akta kontroli str. 6-7, 339-344)

Ocena cząstkowa

Dyrektor zapewnił nauczycielom stażystom, ubiegającym się o stopień awansu nauczyciela kontraktowego, odpowiednie warunki do rozwoju zawodowego. Sprawował również właściwy nadzór pedagogiczny nad nauczycielami stażystami w zakresie wdrażania przez nich planu rozwoju zawodowego i wspomagał proces rozwoju zawodowego nauczyciela. Jednakże stwierdzona nieprawidłowość, dotycząca dopuszczenia do opracowania i zatwierdzenia identycznego, tożsamego w treści i formie, planu rozwoju zawodowego nauczyciela stażysty świadczy o braku rzetelności w tym zakresie.

³³ Nauczyciel opiekun stażu B.G. sprawował opiekę na oboma nauczycielami.

2. Wdrażanie procedury związanej z procesem uzyskiwania przez nauczyciela stażystę stopnia awansu zawodowego nauczyciela kontraktowego

Opis stanu faktycznego

Nauczyciele stażyści, którzy w kontrolowanym przez NIK okresie uzyskali stopień awansu nauczyciela kontraktowego lub rozpoczęli staż w roku szkolnym 2015/2016 posiadali kwalifikacje zawodowe właściwe dla danego poziomu kształcenia i typu szkoły.

Nauczyciele stażyści, którzy ubiegali się o stopień awansu nauczyciela kontraktowego złożyli sprawozdania z realizacji planów rozwoju w przewidzianym przepisami prawa terminie, tj. 30 dni od dnia zakończenia staż (do 30 czerwca).

(dowód: akta kontroli str. 8-10, 58-159)

Opiekunowie stażu przedstawili Dyrektorowi projekty oceny dorobku zawodowego nauczycieli za okres stażu w terminie 14 dni od dnia zakończenia stażu przez nauczycieli (do 14 czerwca). W przypadku wszystkich nauczycieli stażystów ubiegających się o stopień nauczyciela kontraktowego, Dyrektor ustalił pisemną pozytywną ocenę dorobku zawodowego za okres stażu w terminie nie dłuższym niż 21 dni od dnia złożenia sprawozdania.

(dowód: akta kontroli str. 205)

Wśród ośmiu ocen dorobku zawodowego nauczyciela stażysty, sporządzonych przez Dyrektora, tylko jedna ocena (nauczyciel w-f - M.W.) nosiła cechy zindywidualizowane. W ocenie tej w odniesieniu do znajomości organizacji zadań i zasad funkcjonowania szkoły (§ 6 ust. 2 pkt 1) stwierdzono, że nauczyciel szczegółowo poznał organizację, zadania i zasady funkcjonowania Szkoły, wymieniając dokumenty wewnętrzne Szkoły. Uczestniczył w charakterze obserwatora w zajęciach prowadzonych przez opiekuna. Brał udział w zewnętrznych i wewnętrznych formach doskonalenia (brak podanych szkoleń i form szkoleń). W ocenie nauczyciela szczegółowo wymieniono imprezy sportowe, które organizował oraz zajęcia pozalekcyjne.

Pozostałe siedem ocen dorobku zawodowego nauczyciela stażysty było identycznych w treści i formie. Ujęto w nich ogólne zapisy, bez wyszczególnienia konkretnych zadań i umiejętności, w tym, że nauczyciel stażysta wykazał się znajomością organizacji zadań i zasad funkcjonowania szkoły, systematycznie poznawał i zdobywał wiedzę na temat zasad funkcjonowania, organizacji i zadań Szkoły (...), wykazał znajomość prawa wewnątrzszkolnego i oświatowego, opracował i stosował w codziennej praktyce obowiązujące zasady prowadzenia dokumentacji pedagogicznej, przestrzegał przepisów prawnych, dotyczących zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków nauki i pracy, uczestniczył w charakterze obserwatora w zajęciach prowadzonych przez opiekuna, a także wykonywał wiele dodatkowych prac i zadań, poznał środowisko uczniów i ich problemy. W opiniach tych nie wskazano sposobu w jaki nauczyciele stażyści prowadzili zajęcia obserwowane, brak było informacji o sposobach i metodach oceny uczniów w zakresie informacji zwrotnych im przekazywanych, o umiejętnościach radzenia sobie z dyscypliną na zajęciach, stosowaniu umiejętności wyniesionych z udziału w formach doskonalenia wewnętrznych i zewnętrznych, w jakie konkretne działania wynikające z potrzeb szkoły angażowali się nauczyciele stażyści.

(dowód: akta kontroli str. 345-353)

We wszystkich ośmiu przypadkach, w skład powołanej przez Dyrektora komisji kwalifikacyjnej dla nauczycieli ubiegających się o awans na stopień nauczyciela

kontraktowego wchodził: Dyrektor (jako jej przewodniczący); przewodniczący komisji przedmiotowej (wychowawczej)³⁴ oraz opiekun stażu. Skład ten był zgodny z wymogami art. 9g ust. 1 *ustawy KN*. W żadnym przypadku w składzie komisji kwalifikacyjnej nie było przedstawiciela związków zawodowych.

(dowód: akta kontroli str. 217-219, 244-292)

Powołane przez Dyrektora komisje kwalifikacyjne przeprowadziły postępowanie kwalifikacyjne na stopień nauczyciela kontraktowego na podstawie wniosków nauczycieli stażystów skierowanych do Dyrektora. Nauczyciele stażyści złożyli powyższe wnioski w roku uzyskania pozytywnej oceny dorobku zawodowego za okres stażu zgodnie z art. 9b ust. 2 i art. 9d ust. 7 *ustawy KN*.

(dowód: akta kontroli str. 220-243)

W kontrolowanym okresie protokoły z przebiegu pracy komisji kwalifikacyjnej zawierały pytania zadane nauczycielowi w czasie rozmowy kwalifikacyjnej, przy czym liczba pytań ogółem w odniesieniu poszczególnych nauczycieli wynosiła w każdym przypadku cztery.

Dwa pierwsze identyczne pytania (łącznie 16 pytań na 32 ogółem) otrzymywali wszyscy kandydaci na nauczyciela kontraktowego i dotyczyły: [1] wyszczególnienia wszystkich dokumentów i aktów prawnych regulujących pracę nauczyciela oraz [2] omówienia jednego z nich, tj. wypełnienia wymagań wynikających z § 6 ust. 2 pkt 1 *rozporządzenia w sprawie awansu zawodowego nauczycieli*.

Dwa kolejne pytania zadane wszystkim nauczycielom stażystom w czasie rozmowy kwalifikacyjnej odnosiły się poszczególnych wymagań na ten stopień awansu wynikających z postanowień § 6 ust. 2 pkt 2 (11 pytań³⁵) oraz z § 6 ust. 2 pkt 3 (jedno pytanie³⁶). Cztery pozostałe pytania odnosiły się do wymogów § 6 ust. 2 pkt 4³⁷.

We wszystkich ośmiu analizowanych protokołach, pod wszystkimi pytaniami, w części pt. „Uwagi na temat udzielonych odpowiedzi”, umieszczano zapis o identycznej treści: „Nauczycielka odpowiedziała na wszystkie ww. pytania”; „Nauczycielka zrealizowała wszystkie działania ujęte w planie rozwoju zawodowego”³⁸.

³⁴ W SP 23 powołano cztery komisje przedmiotowe i 12 tematycznych.

³⁵ Pytania zadane nauczycielom stażystom: Co Pan robi, gdy zauważy, że dzieci się zaczynają nudzić? Jakiego metody stosuje Pan w czasie lekcji? Jakiego metody pracy były stosowane najczęściej na zajęciach? Jak wyglądała praca z uczniem zdolnym i z tymi, którzy nie chcieli ćwiczyć? Z jakich metod korzystała Pani w swojej pracy? Które metody pracy są najbardziej adekwatne do pracy świetlicy? Jakiego pomoce dydaktyczne przygotowywała Pani podczas trwania stażu? Jakiego metody pracy były stosowane najczęściej na zajęciach? W jaki sposób pracuje Pani z dzieckiem mającym trudności wychowawcze? Jak nauczyciele dbają o bezpieczeństwo uczniów? Jakiego metody stosuje Pani na lekcjach?

³⁶ Pytanie zadane nauczycielowi stażyście: Jak wyglądały kontakty z rodzicami/opiekunami uczniów?

³⁷ Pytania zadane nauczycielom stażystom: Gdyby robiła Pani staż jeszcze raz, to co by Pani zmieniła, zrobiła inaczej, lepiej, a co się Pani udało? Co oceniłaby Pani jako sukces, a co jako trudność? Gdyby robiła Pani staż jeszcze raz, to co by Pani zrobiła inaczej, lepiej, a z czego jest Pani zadowolona? Co było dla Pani najłatwiejsze w pracy z dziećmi i co sprawiło największą trudność?

³⁸ We wzmiankowanych w protokołach posiedzenia komisji, kartach indywidualnej oceny punktowej, na 24 sporządzone karty w sposób szczegółowy opisano udzielone odpowiedzi nauczycieli stażystów w 19 przypadkach, zaś w pięciu przypadkach użyto ogólnych ocennych sformułowań „Nauczyciel wyczerpująco udzielił odpowiedzi na zadane pytania”. Uzasadnienia przedstawiane przez członków komisji w 17 przypadkach były o treści ogólnej: „Nauczyciel jest bardzo zaangażowany w podnoszenie jakości swojej pracy i pracy Szkoły poprzez indywidualną pracę z uczniem, podnoszenie kwalifikacji, dokładnie opisuje swoją pracę, przedstawia wyczerpujące odpowiedzi, spełnia wymagania do uzyskania stopnia nauczyciela kontraktowego”, natomiast w 7 odnosiły się do wyczerpania tematyki wynikającej.

Uzyskane przez ośmiu nauczycieli średnie arytmetyczne punktów wynosiły w przypadku: dwóch nauczycieli - 10, jednego nauczyciela - 9,7, jednego nauczyciela - 9,6, dwóch nauczycieli - 9, jednego nauczyciela - 8,3 i jednego nauczyciela - 8³⁹. Komisje kwalifikacyjne podejmowały rozstrzygnięcia w obecności co najmniej 2/3 składu swoich członków. Uzasadnienie rozstrzygnięcia ośmiu komisji kwalifikacyjnych, opisane w protokole z ich posiedzeń, było następujące: „Nauczyciel spełnił wymagania zapisane w rozporządzeniu MEN z dnia 1 marca 2013 r. w sprawie uzyskania stopni awansu zawodowego przez nauczycieli”.

Wszyscy nauczyciele stażyści po przeprowadzonej rozmowie uzyskali akceptację komisji kwalifikacyjnej, która wydała im zaświadczenie o akceptacji.

(dowód: akta kontroli str. 220-243)

Na podstawie akt osobowych sześciu nauczycieli kontraktowych – nadal zatrudnionych w Szkole, zaświadczeń, certyfikatów, dyplomów ukończenia form doskonalenia ustalono, że:

- żaden nie ukończył studiów podyplomowych (jeden nauczyciel wychowawca świetlicy realizuje studia podyplomowe „Pedagogika specjalna – logopedia”);
- jeden nauczyciel ukończył kursu doskonalących powyżej 60 godz. „Lekcje twórczości – twórcze rozwiązywanie problemów w praktyce” (120 godz.);
- jeden nauczyciel ukończył kurs doskonalący „Praktyczne metody twórczego nauczania – trener w międzynarodowym programie kreatywności *destination imagination* – oczyma wyobraźni” (24 godz.);
- dwóch nauczycieli ukończyło dwa warsztaty z zakresu rozpoznawania symptomów krzywdzenia dziecka oraz interwencji w sytuacji krzywdzenia dziecka „Zauważ, porozmawiaj, reaguj” (16 godz.);
- trzech nauczycieli realizowało własne programy kształcenia⁴⁰;
- jeden nauczyciel realizował jeden projekt edukacyjny⁴¹;
- jeden nauczyciel zorganizował szkolenia: dla animatorów, nauczycieli i trenerów „Metodyka programu tenis 10”; dla nauczycieli wychowania komunikacyjnego w zakresie uprawniającym do prowadzenia zajęć z wychowania komunikacyjnego i sprawdzania kwalifikacji osób ubiegających się o kartę rowerową (17 godz.).

(dowód: akta kontroli str. 293-295)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w zakresie wdrażania procedury związanej z procesem uzyskiwania przez nauczyciela stażystę stopnia awansu zawodowego nauczyciela kontraktowego stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Dyrektor nie zapewnił rzetelnego dokumentowania przebiegu posiedzeń komisji kwalifikacyjnych w zakresie zawierania w protokołach z tych posiedzeń dostatecznie szczegółowego uzasadnienia, z którego wynikałoby, co było podstawą wydania stosownej akceptacji (oceny) przez poszczególne komisje kwalifikacyjne.

Protokoły posiedzeń komisji kwalifikacyjnych (wraz z załącznikami) we wszystkich ośmiu analizowanych przypadkach w sposób niedostatecznie szczegółowy, zostały uzasadnione oceny wyrażone przez komisję kwalifikacyjną w zakresie uznania spełnienia poszczególnych wymagań, określonych w § 6 ust. 2 ww. rozporządzenia.

³⁹ W czterech przypadkach opiekunowie stażu przyznali po 10 pkt., w dwóch – po 9 pkt. oraz w dwóch po 8 pkt.

⁴⁰ „Program wychowania fizycznego w kl. 4-6”, Program kształcenia j. angielskiego w kl. 0 „Kapelusze Pana Smitha”, Program kształcenia w świetlicy szkolnej „Wieczór z filmem historycznym – Bohaterowie AK”.

⁴¹ Program edukacyjny „Szkoła w Mieście Wrocławiu”.

Zdaniem NIK ocena ta powinna zawierać odniesienie się do sposobu i zakresu spełnienia poszczególnych wymagań, z którego wynikałoby, co stanowiło podstawę jej wydania. Powyższe potwierdził również Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 17 lipca 2007 r.⁴² Konieczność uzasadnienia rozstrzygnięcia komisji kwalifikacyjnej, jako jednego z warunków wpływających na decyzję Dyrektora o uzyskaniu przez nauczyciela stopnia awansu zawodowego, wynika ponadto z art. 9b ust. 1 pkt 1 ustawy KN, jak również z § 14 ust. 1 pkt 7 rozporządzenia w sprawie awansu zawodowego nauczycieli. Powyższe, zdaniem NIK, uzasadnia również fakt, iż w przypadku odwołania się od decyzji organu wydanej w sprawie awansu zawodowego uzasadnienie wyników pracy komisji kwalifikacyjnej powinno umożliwiać nauczycielowi ustosunkowanie się do niej. Brak odpowiedniego przedstawienia przez komisję kwalifikacyjną w uzasadnieniu stwierdzeń niepozostawiających wątpliwości, co do przeprowadzonych czynności i dokonanego uzasadnienia rozstrzygnięcia (oceny), faktycznie uniemożliwi organowi nadzoru sprawującego nad tą komisją nadzór, przewidziany w art. 9h ust. 1 pkt 1 ustawy KN, sprawdzenie prawidłowości dokonanych przez te komisje czynności i zasadności treści uzasadnienia nie tylko na skutek odwołania nauczyciela, lecz także z urzędu. Zdaniem NIK informacja o udzielonych odpowiedziach powinna być na tyle szczegółowa, aby oddać właściwy sens wypowiedzi nauczyciela stażysty, a nie ograniczać się do ogólnikowego stwierdzenia zawierającego nieuzasadnione uwagi czy oceny komisji⁴³.

Dyrektor wyjaśnił, że „rozmowa kwalifikacyjna składa się z dwóch części. W pierwszej części nauczyciel stażysta składa sprawozdanie z realizacji planu rozwoju zawodowego, z którego wynika czy spełnione są wymagania niezbędne do uzyskania stopnia nauczyciela kontraktowego. Każdy z członków komisji może zadać pytania jako uzupełnienie wypowiedzi nauczyciela – co miało miejsce w wymienionych przedmiotowo przypadkach. Należy zaznaczyć, że pytania zadawane przez członków komisji były pytaniami otwartymi i w mojej ocenie pytania, jak i odpowiedzi stażystów wypełniały wymogi § 6, ust. 2 rozporządzenia MEN w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego. Z uwagi na obszerność wypowiedzi nauczycieli stażystów nie było możliwości technicznych aby je ująć w całości w protokole z posiedzeń Komisji Kwalifikacyjnej. Pomimo, iż same pytania w swojej treści nie posiadały odniesienia wprost do cytowanych wymogów § 6, ust. 2 rozporządzenia MEN, to odpowiedzi stażystów, w wyniku uzupełniających pytań komisji (nieujmowanych w treści protokołu), dotyczyły wszystkich wymaganych warunków. W mojej ocenie również odnosi się to do uzasadnienia, które każdy z członków Komisji Kwalifikacyjnej opisał w odniesieniu do swojego pytania”.

W ocenie NIK wyjaśnienia te nie zasługują na uwzględnienie, ponieważ uzasadnienie komisji kwalifikacyjnej powinno być sporządzone w taki sposób, aby jednoznacznie wskazywało na wypełnienie wymogów przez nauczyciela stażystę.

(dowód: akta kontroli str. 244-292, 339-344)

⁴² NSA wyrok z dnia 17 lipca 2007 r., I OSK 1475/06, LEX nr 447365.

⁴³ NSA w wyroku z dnia 21 maja 2007 r. (I OSK 1089/06, LEX nr 342505) uznał, że wyrażenia „informacja o udzielonych odpowiedziach”, jest to „wiadomość o treści odpowiedzi udzielonych przez nauczyciela a nie ocena tych odpowiedzi przez komisję kwalifikacyjną”. Zawarte w protokole komisji stwierdzenie „zainteresowany udzielił odpowiedzi, które nie wykazały znajomości istoty zagadnień, o które pytano” nie odpowiada przesłance zawartej w normie. Takie oświadczenie to w istocie bardzo lakoniczna, ogólnikowa ocena otrzymanych odpowiedzi, a nie informacja o udzielonych odpowiedziach we wskazanym znaczeniu”. Powyższy wyrok został wydany w związku z nieobowiązującym już rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 grudnia 2004 r. w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego nauczycieli (Dz. U. Nr 260, poz. 2593), jednakże pojęcie „informacja o udzielonych odpowiedziach” znajduje się również w § 14 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia z 2013 r. w tej samej sprawie.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia, że Dyrektor umożliwił uzyskiwanie przez nauczyciela stażystę stopnia awansu zawodowego nauczyciela kontraktowego. Niemniej stwierdzono nieprawidłowość, dotyczącą niezapewnienia dokumentowania w sposób rzetelny przebiegu posiedzeń komisji kwalifikacyjnych, w tym szczególnie w zakresie zawierania w protokołach z ich posiedzeń dostatecznie szczegółowego uzasadnienia, z którego wynikałoby, co było podstawą wydania stosownej akceptacji (oceny) przez poszczególne komisje kwalifikacyjne.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁴⁴ (dalej: *ustawa o NIK*), wnosi o:

1. Podjęcie działań eliminujących sporządzanie tożsamy, identycznych planów rozwoju zawodowego nauczycieli stażystów z różnych roczników stażu, w celu zindywidualizowania potrzeb rozwoju własnego stażysty, monitorowania i rozliczania ich realizacji.
2. Rzetelne protokolowanie przebiegu posiedzeń komisji kwalifikacyjnych, w tym szczególnie w zakresie szczegółowego uzasadnienia, z którego wynikałoby, co było podstawą wydania stosownej akceptacji (oceny) przez poszczególne komisje kwalifikacyjne.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 *ustawy o NIK* kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK we Wrocławiu.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 *ustawy o NIK* proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

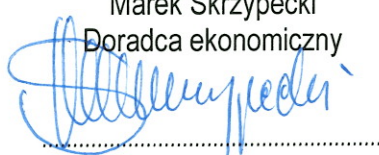
W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

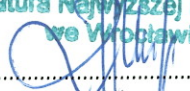
Wrocław, 29 maja 2016 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura we Wrocławiu

Dyrektor

Marek Skrzypecki
Doradca ekonomiczny

.....
podpis

DYREKTOR
Delegatura Najwyższej Izby Kontroli
we Wrocławiu
z up.
.....
Ziemowit Jankowski
Wicedyrektor

⁴⁴ Dz. U. z 2015 r., poz. 1096, oraz z 2016 r. poz. 677; dalej: *ustawa o NIK*.